

Отже, дослідження із виявлення реакції гібридів соняшнику в умовах Лісостепу західного на застосування рістрегулюючих речовин і двокомпонентного фунгіцидного захисту плануємо продовжити.

Лещук Н. В., Бойко А. І., Сидорчук А. І.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна,

** e-mail: nadiya1511@ukr.net*

СПОСОБИ ВИРОЩУВАННЯ СОРТІВ БОТАНІЧНИХ ТАКСОНІВ ГРУПИ ОВОЧЕВИХ

В Україні вирощують понад 100 видів овочевих рослин. Найпоширенішими з них є приблизно 20, представлені такими родами, як капуста, помідор, перець, огірок, цибуля, салат тощо. Сорти овочевих вирощують розсадним і безрозсадним способами. Це пов'язано з прискоренням або сповільненням періоду плодоношення на 15–30 діб і більше залежно від виду та агрокліматичної зони.

Розсадний і безрозсадний способи мають свої переваги й недоліки та залежать від біологічних особливостей виду й умов вирощування.

Переваги безрозсадного способу вирощування овочевих рослин:

- відсутність витрат на будівництво споруд закритого ґрунту й на створення мікроклімату та догляду за розсадою;
- проникнення кореневої системи рослин на глибину 1,5–2,0 м та, як наслідок, їхнє ліпше забезпечення вологою у літній період та зменшення кількості поливів.

Недоліки безрозсадного способу вирощування овочевих рослин:

- пізніше вступання рослин у фазу плодоношення;
- збільшення витрат на догляд за рослинами (проріджування, формування густоти) та на боротьбу з хворобами і шкідниками в першій половині вегетаційного періоду.

Переваги розсадного способу:

- розвиток кореневої системи рослин в орному шарі ґрунту, найбільш багатому на поживні речовини (втім гірше забезпечення рослин вологою);
- на 15–30 днів швидше вступання рослин у плодоношення;
- зменшення витрат на боротьбу зі шкідниками;
- добір ліпше розвинених і неуражених хворобами та шкідниками рослин.

Способом розсади в умовах України вирощують овочеві рослини з тривалим періодом вегетації (капуста брюссельська, цибуля солодких сортів, помідор пізньостиглих сортів). Для одержання високоякісного насіння редиски й капусти цвітної та броколі розсаду вирощують у спорудах закритого ґрунту й пересаджують у відкритий із настанням сприятливих умов для росту та розвитку рослин.

Для конвеєрного виробництва товарної продукції розсаду в несезонний період готують у спорудах закритого ґрунту, а потім висаджують у відкритий у 2–3 строки (капуста цвітна, броколі, помідор, салат головчастий тощо). За настання сприятливих умов для проростання насіння його висівають у відкритий ґрунт в 1–3 строки залежно від тривалості періоду вегетації сорту. Врожай збирають аж до приморозків.

Розсаду середньопізніх і пізньостиглих сортів та гібридів, 50% середньостиглих, савойської, червоноголової та брюссельської капуст, а також цвітної капусти четвертого–шостого строків висаджування вирощують у розсадниках відкритого ґрунту.

В Україні приблизно 40% овочевих рослин вирощують розсадним способом. Це дає змогу зменшувати норму висіву насіння на одиницю площі та одержувати вищі врожаї в більш ранні строки, вирощувати сорти з тривалішим вегетаційним періодом у північних районах, а також інтенсивніше використовувати площу відкритого та закритого ґрунту.

Сівбу насіння кожного сорту відповідного ботанічного таксона необхідно проводити з огляду на строки висаджування у відкритий ґрунт. Рекомендовано строки сівби сортів овочевих рослин різних груп стиглості для конвеєрного виробництва.

З метою одержання більш ранньої товарної продукції розсаду вирощують у несприятливий для росту та розвитку рослин період у парниках, теплицях, утепленому ґрунті або під агроволокном. За настання сприятливих умов її пересаджують у відкритий ґрунт. Перед висаджуванням розсаду загартовують (приспосовують) до тих умов (нічної температури повітря, сонячної інсоляції), які на даний період є у відкритому ґрунті.

Розсаду вирощують двома способами: без пікірування (насіння висівають у комірки касет або в торф'яні таблетки по 2–3 штуки, надалі залишаючи найрозвиненіший сіянець) та з пікіруванням (прямим висівом насіння в посівні ящики або на гряди, де вирощують сіянці). Пікірування розсади – це процес, що передбачає пересаджування сильніших сіянців в окремі торф'яні або пластикові горщики. Сіянці пересаджують, забезпечуючи більшу площу живлення, у фазі першої пари справжніх листків через 12–20 діб після сівби.

Недоліки розсадного способу вирощування овочевих рослин:

- у південних посушливих районах коренева система за розсадної культури розміщується на глибині до 50–60 см, внаслідок чого без зрощення неможливо одержати високий врожай;
- збільшення витрат на будівництво споруд закритого ґрунту, створення мікроклімату та боротьбу з приморозками;
- за ручного висаджування розсади відбувається значне зростання матеріально-технічних витрат на проведення агротехнічних заходів відповідно до технологічних карт вирощування.

Способи вирощування сортів овочевих ботанічних таксонів дають змогу оптимізувати процеси росту та розвитку рослин з огляду на їхні біологічні особливості та умови вирощування. Вибір способу вирощування та розміри площ під сортами овочевих залежать від їхнього виробничого напрямку (спеціалізації), агрокліматичних умов вирощування, наявності робочої сили та ринків збуту свіжозібраної продукції, забезпечення спеціалізованою технікою, овочесховищами тощо. Виробництво овочів потребує значної кількості робочої сили для догляду за рослинами та оперативного збирання й реалізації товарної продукції, що не є транспортальною і швидко псується.

Мельник М. А., Заєць С. О.*

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН, вул. Маяцька 24, сел. Хлібодарське, м. Одеса, 67667, Україна

**e-mai:;szaiets58@gmail.com*

ВПЛИВ МІКРОБІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ СОРТІВ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО

Застосування біологічних препаратів в органічному виробництві є досить перспективним напрямком, проте ще потрібно провести ряд досліджень для повного розуміння їх ефективності. Через складність біологічних систем, мінливість умов навколишнього середовища та природно-кліматичну зональність існуючі наукові дослідження часто дають суперечливі результати. Тому важливо продовжувати наукові дослідження в цьому напрямку для отримання екологічно безпечної сільськогосподарської продукції, зокрема й льону олійного. Насіння льону олійного багате на омега-3 жирні кислоти, дієтичні волокна та антиоксиданти, що робить їх корисними для здоров'я серця та шкіри, а також вони є джерелом рослинного протеїну та можуть бути відмінним додатком до раціону для підтримки загального здорового стану людини. Метою було дослідити вплив агрометеорологічних умов року та біологічних препаратів на врожайність сортів льону олійного в системі органічного землеробства південного Степу України.

Польові дослідженнями проводились в 2023–2024 рр. в Інституті кліматично орієнтованого сільського господарства НААН у шестипільній органічній сівоzmіні (горох – пшениця м'яка озима – нут – пшениця тверда озима – льон – просо) за загальноприйнятими методиками і вказівками. Попередником льону олійного була пшениця тверда озима. Агротехніка проведення дослідів була загальноприйнятою для органічного землеробства зони півдня України, за винятком досліджуваних факторів. Сівбу в 2023 р. проводили 30 березня, а в 2024 р. – 1 квітня селекційною сівалкою точного висіву «Клен-1,5» звичайним рядковим способом з шириною міжряддя 15 см на глибину 3–5 см. Висівали насіння сортів